

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 30 juni 2023
(OR. en)

11157/23

ECOFIN 681
UEM 215
SOC 506
EMPL 357
COMPET 701
ENV 780
EDUC 293
RECH 325
ENER 416
JAI 928
GENDER 157
ANTIDISCRIM 151
JEUN 195
SAN 432

NOTA

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
nr. vorig doc.:	9851/1/23 REV 1
nr. Comdoc.:	COM(2023) 625 final
Betreft:	AANBEVELING VAN DE RAAD over het nationale hervormingsprogramma 2023 van Slowakije en met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2023 van Slowakije

Voor de delegaties gaat hierbij de bovengenoemde ontwerpaanbeveling van de Raad, die is gebaseerd op aanbeveling COM(2023) 625 final van de Commissie en is besproken door de Raad en de Europese Raad.

AANBEVELING VAN DE RAAD

van ...

over het nationale hervormingsprogramma 2023 van Slowakije en met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2023 van Slowakije

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 121, lid 2, en artikel 148, lid 4,

Gezien Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad van 7 juli 1997 over versterking van het toezicht op begrotingssituaties en het toezicht op en de coördinatie van het economisch beleid¹, en met name artikel 5, lid 2,

Gezien Verordening (EU) nr. 1176/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 november 2011 betreffende de preventie en correctie van macro-economische onevenwichtigheden², en met name artikel 6, lid 1,

Gezien de aanbeveling van de Europese Commissie,

Gezien de resoluties van het Europees Parlement,

¹ PB L 209 van 2.8.1997, blz. 1.

² PB L 306 van 23.11.2011, blz. 25.

Gezien de conclusies van de Europese Raad,

Gezien het advies van het Comité voor de werkgelegenheid,

Gezien het advies van het Economisch en Financieel Comité,

Gezien het advies van het Comité voor sociale bescherming,

Gezien het advies van het Comité voor de economische politiek,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad³, waarbij de herstel- en veerkrachtfaciliteit ("de faciliteit") werd ingesteld, is op 19 februari 2021 in werking getreden. De faciliteit biedt de lidstaten financiële ondersteuning voor de uitvoering van hervormingen en investeringen, die worden gerealiseerd met budgettaire stimulansen door de Unie. In overeenstemming met de prioriteiten van het Europees Semester draagt de faciliteit bij tot economisch en inclusief herstel en de uitvoering van duurzame en groeibevorderende hervormingen en investeringen, met name hervormingen en investeringen om de groene en de digitale transitie te stimuleren en om de economieën van de lidstaten veerkrachtiger te maken. Zij helpt ook de overheidsfinanciën te versterken en de groei en werkgelegenheid op middellange en lange termijn te stimuleren, de territoriale cohesie binnen de Unie te verbeteren en de verdere uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten te ondersteunen. De maximale financiële bijdrage per lidstaat in het kader van de faciliteit is op 30 juni 2022 bijgewerkt, overeenkomstig artikel 11, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241.

³ Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (PB L 57 van 18.2.2021, blz. 17).

- (2) Op 22 november 2022 heeft de Commissie haar goedkeuring gehecht aan de jaarlijkse duurzamegroei-analyse 2023 en daarmee de aanzet gegeven tot het Europees Semester 2023 voor coördinatie van het economisch beleid. Op 23 maart 2023 heeft de Europese Raad zijn goedkeuring gehecht aan de prioriteiten van de jaarlijkse duurzamegroei-analyse 2023, die rond de vier dimensies van concurrerende duurzaamheid draaien. Op 22 november 2022 heeft de Commissie op grond van Verordening (EU) nr. 1176/2011 ook het waarschuwingmechanismeverslag 2023 aangenomen, waarin zij Slowakije heeft aangewezen als een van de lidstaten die door onevenwichtigheden geraakt kunnen zijn of het risico lopen daardoor geraakt te worden, en waarvoor een diepgaande evaluatie nodig zou zijn. Op dezelfde datum heeft de Commissie ook een advies goedgekeurd over het ontwerpbegrotingsplan 2023 van Slowakije. De Commissie heeft ook een aanbeveling voor een aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone goedgekeurd, alsook een voorstel voor het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid 2023 waarin de uitvoering van de werkgelegenheidsrichtsnoeren en de beginselen van de Europese pijler van sociale rechten wordt geanalyseerd. De Raad heeft de Aanbeveling over het economisch beleid van de eurozone⁴ ("Aanbeveling over de eurozone 2023") aangenomen op 16 mei 2023 en het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid op 13 maart 2023.
- (3) Hoewel de economieën in de Unie blijken te geven van opvallende veerkracht, blijft de geopolitieke context een negatief effect hebben. De economische en sociale beleidsagenda van de Unie, die resoluut achter Oekraïne staat, is erop gericht om op korte termijn de negatieve gevolgen van energieschokken voor zowel kwetsbare huishoudens als bedrijven te beperken en op middellange termijn de inspanningen met het oog op de verwezenlijking van de groene en de digitale transitie, de ondersteuning van duurzame en inclusieve groei, de bewaking van de macro-economische stabiliteit en de vergroting van de veerkracht vol te houden. De agenda is ook sterk gericht op het vergroten van het concurrentievermogen en de productiviteit van de Unie.

⁴ Aanbeveling van de Raad van 16 mei 2023 over het economisch beleid van de eurozone (PB C 180 van 23.5.2023, blz. 1).

- (4) Op 1 februari 2023 heeft de Commissie een mededeling uitgebracht met de titel "Een industrieel plan voor de Green Deal voor het nettonultijdperk" ("het industrieel plan voor de Green Deal"). Het doel van het industrieel plan voor de Green Deal is om het concurrentievermogen van de nettonulindustrie van de Unie te versterken en een snelle transitie naar klimaatneutraliteit te bevorderen. Het vormt een aanvulling op de lopende inspanningen in het kader van de Europese Green Deal en REPowerEU. Het heeft ook tot doel een omgeving te scheppen die gunstiger is voor het opschalen van de productiecapaciteit van de Unie voor de nettonultechnologieën en -producten die nodig zijn om de ambitieuze klimaatdoelstellingen van de Unie te halen, en voor het verzekeren van toegang tot relevante kritieke grondstoffen, onder meer door de sourcing ervan te diversifiëren, geologische hulpbronnen in de lidstaten naar behoren te exploiteren en grondstoffen zoveel mogelijk te recyclen. Het industrieel plan voor de Green Deal is gebaseerd op vier pijlers: een voorspelbaar en vereenvoudigd regelgevingsklimaat, versnelde toegang tot financiering, het verbeteren van vaardigheden, en open handel voor veerkrachtige toeleveringsketens. Op 16 maart 2023 heeft de Commissie nog een mededeling gepubliceerd met de titel "Concurrentievermogen van de EU op lange termijn: blik op de periode na 2030", die is gestructureerd rond negen elkaar versterkende aanjagers, met als doel te werken aan een groeibevorderend regelgevingskader. In de mededeling worden beleidsprioriteiten vastgesteld die bedoeld zijn om actief te zorgen voor structurele verbeteringen, gerichte investeringen en regelgevingsmaatregelen voor het concurrentievermogen van de Unie en haar lidstaten op lange termijn. Onderstaande aanbevelingen dragen bij tot de verwezenlijking van deze prioriteiten.
- (5) In 2023 blijft het Europees Semester voor coördinatie van het economisch beleid evolueren in overeenstemming met de uitvoering van de faciliteit. De volledige uitvoering van de herstel- en veerkrachtplannen blijft essentieel voor de verwezenlijking van de beleidsprioriteiten in het kader van het Europees Semester, aangezien de plannen betrekking hebben op alle of een aanzienlijk deel van de relevante landspecifieke aanbevelingen die in de afgelopen jaren zijn gedaan. De landspecifieke aanbevelingen van 2019, 2020 en 2022 blijven onverminderd relevant voor de herstel- en veerkrachtplannen die worden herzien, bijgewerkt of gewijzigd overeenkomstig de artikelen 14, 18 en 21 van Verordening (EU) 2021/241.

- (6) Verordening (EU) 2023/435 van het Europees Parlement en de Raad⁵ (de "REPowerEU-verordening"), die op 27 februari 2023 is vastgesteld, heeft tot doel de afhankelijkheid van de Unie van de invoer van Russische fossiele brandstoffen snel af te bouwen. Dit zal bijdragen tot energiezekerheid en de diversificatie van de energievoorziening van de Unie en tegelijkertijd het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, de opslagcapaciteit voor energie en de energie-efficiëntie vergroten. De REPowerEU-verordening stelt de lidstaten in staat een nieuw REPowerEU-hoofdstuk toe te voegen aan hun nationale herstel- en veerkrachtplannen om belangrijke hervormingen en investeringen te financieren die de REPowerEU-doelstellingen helpen verwezenlijken. Die hervormingen en investeringen zullen ook het concurrentievermogen van de nettonulindustrie van de Unie zoals uiteengezet in het industrieel plan voor de Green Deal helpen stimuleren, en zullen ingaan op de energiegerelateerde landspecifieke aanbevelingen die in 2022 en, indien van toepassing, in 2023 aan de lidstaten zijn gedaan. Met de REPowerEU-verordening wordt een nieuwe categorie ingevoerd van niet terug te betalen financiële steun die ter beschikking van de lidstaten wordt gesteld om nieuwe energiegerelateerde hervormingen en investeringen in het kader van hun herstel- en veerkrachtplannen te financieren.

⁵ Verordening (EU) 2023/435 van het Europees Parlement en de Raad van 27 februari 2023 tot wijziging van Verordening (EU) 2021/241 wat betreft REPowerEU-hoofdstukken in herstel- en veerkrachtplannen en tot wijziging van Verordeningen (EU) nr. 1303/2013, (EU) 2021/1060 en (EU) 2021/1755 en Richtlijn 2003/87/EG (PB L 63 van 28.2.2023, blz. 1).

(7) Op 8 maart 2023 heeft de Commissie een mededeling aangenomen met richtsnoeren voor het begrotingsbeleid voor 2024 ("de mededeling van 8 maart 2023"), die erop gericht is de voorbereiding van de stabiliteits- en convergentieprogramma's van de lidstaten te ondersteunen en aldus de beleidscoördinatie te versterken. De Commissie heeft eraan herinnerd dat de algemene ontsnappingsclausule van het stabiliteits- en groeipact eind 2023 wordt gedeactiveerd. Zij heeft verzocht om een begrotingsbeleid in 2023-2024 dat de houdbaarheid van de schuld op middellange termijn waarborgt en de potentiële groei op duurzame wijze verhoogt, en heeft de lidstaten verzocht in hun stabiliteits- en convergentieprogramma's 2023 uiteen te zetten hoe hun begrotingsplannen ervoor zullen zorgen dat de in het Verdrag vastgestelde referentiewaarde van 3 % van het bruto binnenlands product (bbp) wordt nageleefd en de schuld voortdurend op plausibele wijze wordt teruggedrongen, of dat de schuld op middellange termijn op een prudent niveau wordt gehouden. De Commissie heeft de lidstaten ook verzocht de nationale begrotingsmaatregelen die zijn ingevoerd om huishoudens en bedrijven te beschermen tegen de energieprijsschok, geleidelijk af te schaffen, te beginnen met de minst gerichte maatregelen. Zij heeft erop gewezen dat indien de steunmaatregelen zouden moeten worden verlengd vanwege hernieuwde druk van de energieprijzen, de lidstaten dergelijke maatregelen beter moeten richten op kwetsbare huishoudens en bedrijven. De Commissie heeft verklaard de begrotingsaanbevelingen te kwantificeren en te differentiëren. Bovendien zouden de begrotingsaanbevelingen moeten worden geformuleerd op basis van de netto primaire uitgaven, zoals voorgesteld in haar mededeling van 9 november 2022 over een leidraad voor een hervorming van het EU-kader voor economische governance. Zij heeft aanbevolen dat alle lidstaten nationaal gefinancierde investeringen blijven beschermen en zorgen voor een doeltreffend gebruik van de faciliteit en andere Uniefondsen, met name in het licht van de doelstellingen met betrekking tot de groene en de digitale transitie en veerkracht. De Commissie heeft aangegeven dat zij de Raad zal voorstellen om in het voorjaar van 2024 op het tekort gebaseerde buitensporigtekortprocedures in te stellen op basis van de begrotingsresultaten voor 2023, in overeenstemming met de bestaande wettelijke bepalingen.

- (8) Op 26 april 2023 heeft de Commissie wetgevingsvoorstellen ingediend om een omvattende hervorming van de Unieregels inzake economische governance door te voeren. De voorstellen moeten vooral de houdbaarheid van de overheidsschuld verbeteren en tegelijkertijd in alle lidstaten via hervormingen en investeringen duurzame en inclusieve groei bevorderen. Met deze voorstellen streeft de Commissie ernaar de nationale verantwoordelijkheid te vergroten, het kader te vereenvoudigen en de focus meer te leggen op de middellange termijn, in combinatie met doeltreffende en coherenter handhaving. Volgens de op 14 maart 2023 aangenomen conclusies van de Raad over een leidraad voor een hervorming van het EU-kader voor economische governance is het de bedoeling om de wetgevingswerkzaamheden in 2023 af te ronden.

- (9) Op 29 april 2021 heeft Slowakije overeenkomstig artikel 18, lid 1, van Verordening (EU) 2021/241 zijn herstel- en veerkrachtplan ingediend bij de Commissie. Krachtens artikel 19 van Verordening (EU) 2021/241 heeft de Commissie de relevantie, doeltreffendheid, efficiëntie en samenhang van het herstel- en veerkrachtplan beoordeeld overeenkomstig de beoordelingsrichtsnoeren van bijlage V bij die verordening. Op 13 juli 2021 heeft de Raad zijn uitvoeringsbesluit betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Slowakije⁶ vastgesteld. De tranches worden vrijgegeven mits de Commissie overeenkomstig artikel 24, lid 5, van Verordening (EU) 2021/241 een besluit heeft vastgesteld waarin wordt verklaard dat Slowakije de desbetreffende mijlpalen en streefdoelen die in het uitvoeringsbesluit van de Raad zijn vastgelegd, op bevredigende wijze heeft verwezenlijkt. Onder bevredigende verwezenlijking wordt begrepen dat de verwezenlijking van eerdere mijlpalen en streefdoelen niet is teruggedraaid. Op 26 april 2023 heeft Slowakije een gewijzigd nationaal herstel- en veerkrachtplan, met inbegrip van een REPowerEU-hoofdstuk, bij de Commissie ingediend overeenkomstig artikel 21 quater van Verordening (EU) 2021/241. Het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan houdt ook rekening met de bijgewerkte maximale financiële bijdrage, overeenkomstig artikel 18, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241, en omvat een met redenen omkleed verzoek aan de Commissie om het uitvoeringsbesluit van de Raad van 13 juli 2021 te wijzigen overeenkomstig artikel 21, lid 1, van Verordening (EU) 2021/241, omdat Slowakije van oordeel was dat het herstel- en veerkrachtplan gedeeltelijk niet meer haalbaar was wegens objectieve omstandigheden.

⁶ ST 10156/2021 INIT; ST 10156/2021 ADD 1; ST 10156/2021 COR 1.

- (10) Slowakije heeft op 27 april 2023 zijn nationale hervormingsprogramma 2023 en stabiliteitsprogramma 2023 ingediend, overeenkomstig artikel 4, lid 1, van Verordening (EG) nr. 1466/97. Om met de onderlinge verbanden tussen beide programma's rekening te houden, zijn deze samen geëvalueerd. Overeenkomstig artikel 27 van Verordening (EU) 2021/241 weerspiegelt het nationale hervormingsprogramma 2023 ook de halfjaarlijkse verslaglegging van Slowakije over de vorderingen bij de verwezenlijking van zijn herstellen- en veerkrachtplan.
- (11) Op 24 mei 2023 heeft de Commissie het landverslag 2023 voor Slowakije gepubliceerd. Daarin werd de vooruitgang beoordeeld die Slowakije heeft geboekt bij de uitvoering van de desbetreffende landspecifieke aanbevelingen die de Raad tussen 2019 en 2022 heeft aangenomen en werd de balans opgemaakt van de uitvoering door Slowakije van het herstellen- en veerkrachtplan. Op basis van die analyse werden in het landverslag lacunes vastgesteld met betrekking tot de uitdagingen die niet of slechts gedeeltelijk worden aangepakt in het herstellen- en veerkrachtplan, alsook nieuwe en opkomende uitdagingen. Ook werd de vooruitgang beoordeeld die Slowakije heeft geboekt bij de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten en bij de verwezenlijking van de kerndoelen van de Unie inzake werkgelegenheid, vaardigheden en armoedebestrijding, alsook bij de verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties.

(12) De Commissie heeft op grond van artikel 5 van Verordening (EU) nr. 1176/2011 met betrekking tot Slowakije een diepgaande evaluatie verricht en de resultaten ervan bekendgemaakt op 24 mei 2023. Zij heeft geconcludeerd dat Slowakije niet wordt geconfronteerd met macro-economische onevenwichtigheden. Met name kwetsbaarheden in verband met het concurrentievermogen, huisvesting, schulden van huishoudens en de externe balans zijn toegenomen, maar lijken in het algemeen in de nabije toekomst binnen de perken te blijven en zullen naar verwachting afnemen naarmate de economische situatie zich normaliseert. De economie werd zwaar getroffen door de schok van de energieprijzen en de inflatie steeg snel. De kerninflatie en de groei van de loonkosten per eenheid product liggen ruim boven het gemiddelde van de eurozone. Hoewel wordt verwacht dat deze zich zullen normaliseren, bestaat het risico dat het enige tijd zal duren voordat de druk op het kostenconcurrentievermogen wegebt en dat de sterke binnenlandse vraag druk zal blijven uitoefenen op de externe betalingsbalans. De lopende rekening van de betalingsbalans is in 2022 aanzienlijk verslechterd als gevolg van hogere invoerprijzen voor energie en een aanzienlijke daling van de netto-uitvoer van niet-energiegoederen. Verwacht wordt dat het tekort op de lopende rekening licht zal verbeteren, maar in 2023 en 2024 groot zal blijven, ondanks de dalende energieprijzen. Niettemin worden de externe houdbaarheidsrisico's op korte termijn beperkt geacht. De overheidstekorten zullen naar verwachting dit jaar en volgend jaar aanzienlijk zijn en vanaf 2024 worden gecorrigeerd. De huizenprijzen lijken licht overgewaardeerd na verscheidene jaren van aanmerkelijke groei. Dat ging gepaard met hoge leningen, wat nu aan het afkoelen is, en een sterke toename van de schuldenlast van de huishoudens, die samen een zeker risico voor de financiële stabiliteit vormen. De banksector blijft echter goed gekapitaliseerd en zeer rendabel en heeft weinig noodlijdend krediet. Verdere inspanningen zijn nodig om de economische kwetsbaarheden van Slowakije aan te pakken. Met name moet het vraagoverschot worden beteugeld ter ondersteuning van de correctie van het tekort op de lopende rekening en het verschil in kerninflatie ten opzichte van de rest van de eurozone. Dat kan worden bereikt door te zorgen voor een adequate begrotingsconsolidatie en maatregelen om de schuldenlast van huishoudens aan te pakken terwijl de betaalbaarheid van huisvesting wordt gehandhaafd door middel van onroerendgoedbelasting en maatregelen ter ondersteuning van het woningaanbod.

- (13) Volgens door Eurostat gevalideerde gegevens daalde het overheidstekort van Slowakije van 5,4 % van het bbp in 2021 tot 2,0 % in 2022, terwijl de overheidsschuld daalde van 61,0 % van het bbp eind 2021 tot 57,8 % eind 2022. Op 24 mei 2023 heeft de Commissie een verslag uitgebracht op grond van artikel 126, lid 3, van het Verdrag. In dit verslag wordt de begrotingssituatie van Slowakije besproken, aangezien het overheidstekort volgens de planning in 2023 de 3 % van het bbp zal overschrijden. In het verslag werd geconcludeerd dat niet aan het tekortcriterium was voldaan. In overeenstemming met haar mededeling van 8 maart 2023 heeft de Commissie niet voorgesteld om in het voorjaar van 2023 nieuwe buitensporigtekortprocedures in te leiden. De Commissie heeft vervolgens verklaard dat zij de Raad zou voorstellen om in het voorjaar van 2024 op het tekort gebaseerde buitensporigtekortprocedures in te stellen op basis van de begrotingsresultaten voor 2023. Slowakije moet hiermee rekening houden bij de uitvoering van zijn begroting voor 2023 en de voorbereiding van zijn ontwerpbegrotingsplan voor 2024.

- (14) Het overheidssaldo is beïnvloed door de budgettaire beleidsmaatregelen die zijn genomen om de economische en sociale gevolgen van de stijging van de energieprijzen te verzachten. In 2022 omvatten de uitgavenverhogende budgettaire beleidsmaatregelen onder meer uitkeringen voor huishoudens die het meest aan hoge inflatie zijn blootgesteld, een eenmalige verhoging van de kinderbijslag, een eenmalige uitbetaling van het "14^e pensioen", een eenmalige bonus voor alle werknemers in de collectieve sector en maximumprijzen voor elektriciteit en gas voor niet-gereguleerde bedrijven. De kosten van die maatregelen werden gedeeltelijk gecompenseerd door nieuwe belastingen op uitzonderlijke winsten van energieproducenten en -leveranciers, namelijk een solidariteitsbijdrage overeenkomstig Verordening (EU) 2022/1854 van de Raad⁷. De Commissie raamt de nettobegrotingskosten van die maatregelen op 0,2 % van het bbp in 2022. Het overheidssaldo is ook beïnvloed door de budgettaire kosten voor het bieden van tijdelijke bescherming van ontheemden uit Oekraïne, die in 2022 op 0,1 % van het bbp worden geraamd. Tegelijkertijd zijn de geraamde kosten van de tijdelijke noodmaatregelen die verband houden met de COVID-19-crisis van 3,2 % van het bbp in 2021 gedaald tot 0,8 % van het bbp in 2022.
- (15) Op 18 juni 2021 heeft de Raad Slowakije aanbevolen⁸ om in 2022 een ondersteunende begrotingskoers te blijven varen, onder meer met behulp van de impuls die uitgaat van de herstel- en veerkrachtfaciliteit, en om nationaal gefinancierde investeringen in stand te houden.

⁷ Verordening (EU) 2022/1854 van de Raad van 6 oktober 2022 betreffende een noodinterventie in verband met de hoge energieprijzen (PB L 261I van 7.10.2022, blz. 1).

⁸ Aanbeveling van de Raad van 18 juni 2021 met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2021 van Slowakije (PB C 304 van 29.7.2021, blz. 121).

- (16) Volgens de ramingen van de Commissie was de begrotingskoers⁹ in 2022 contractief, namelijk 1,3 % van het bbp, wat passend was in een context van hoge inflatie. Zoals aanbevolen door de Raad is Slowakije het herstel blijven ondersteunen met investeringen die moeten worden gefinancierd uit de faciliteit. De met subsidies uit de faciliteit en andere Uniefondsen gefinancierde uitgaven bedroegen 1,2 % van het bbp in 2022 (1,3 % van het bbp in 2021). De daling van de uitgaven die in 2022 door subsidies van de faciliteit en andere Uniefondsen werden gefinancierd, was het gevolg van de lage absorptie van de structurele Uniefondsen en uitstel van de gerealiseerde uitgaven van de subsidies van de faciliteit. De nationaal gefinancierde investeringen zorgden voor een expansieve bijdrage van 0,2 procentpunten aan de begrotingskoers¹⁰. Slowakije heeft derhalve nationaal gefinancierde investeringen gehandhaafd, zoals aanbevolen door de Raad. Tegelijkertijd heeft de groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven (ongerekend nieuwe maatregelen aan de ontvangstenzijde) een contractieve bijdrage aan de begrotingskoers geleverd van 1,3 procentpunten. Slowakije heeft de groei van de nationaal gefinancierde lopende uitgaven dus voldoende onder controle gehouden.

⁹ De begrotingskoers wordt gemeten als de verandering in de primaire uitgaven (ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde), met uitsluiting van tijdelijke noodmaatregelen die verband houden met de COVID-19-crisis maar met inbegrip van uitgaven die worden gefinancierd met niet terug te betalen steun (subsidies) uit de faciliteit en andere Uniefondsen, ten opzichte van de potentiële groei op middellange termijn. Zie voor meer details Kader 1 in de statistische begrotingstabellen.

¹⁰ Andere nationaal gefinancierde kapitaaluitgaven hebben een contractieve bijdrage van 0,1 procentpunt van het bbp geleverd.

- (17) Het macro-economische scenario dat aan de begrotingsprognose van het stabiliteitsprogramma 2023 ten grondslag ligt, komt overeen met de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie voor 2023 en daarna. De regering gaat ervan uit dat het reële bbp in 2023 met 1,3 % en in 2024 met 1,8 % zal groeien. In vergelijking daarmee gaat de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie uit van een hogere groei van het reële bbp van 1,7 % in 2023 en 2,1 % in 2024, voornamelijk als gevolg van een sneller dan verwacht herstel van de uitvoer omdat de knelpunten in de toeleveringsketen naar verwachting zullen verdwijnen en de economische vooruitzichten van de belangrijkste exportbestemmingen van Slowakije zijn verbeterd.
- (18) In haar stabiliteitsprogramma 2023 verwacht de regering dat het overheidstekort in 2023 zal stijgen tot 6,3 % van het bbp. De stijging in 2023 weerspiegelt voornamelijk de maatregelen die zijn genomen om de economische en sociale gevolgen van de stijging van de energieprijzen te verzachten, alsmede andere maatregelen zoals de verhoging van de fiscale bonus en de kinderbijslag, en de invoering van een ouderschapstoeslag. Volgens het stabiliteitsprogramma 2023 zal de overheidsschuldquote naar verwachting stijgen van 57,8 % van het bbp eind 2022 tot 58,7 % van het bbp eind 2023. In de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie wordt uitgegaan van een overheidstekort van 6,1 % van het bbp voor 2023. Dit is in overeenstemming met het in het stabiliteitsprogramma 2023 voorspelde tekort. In de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie wordt uitgegaan van een vergelijkbare overheidsschuldquote van 58,3 % eind 2023.

(19) Het overheidssaldo wordt in 2023 naar verwachting nog steeds beïnvloed door de begrotingsmaatregelen die zijn genomen om de economische en sociale gevolgen van de stijging van de energieprijzen te verzachten. Deze bestaan uit maatregelen uit 2022 die worden verlengd, met name een plafond voor elektriciteits- en gasprijzen voor niet-gereguleerde bedrijven, en nieuwe maatregelen zoals een plafond voor de prijzen voor de levering van elektriciteit, gas en verwarming voor huishoudens en voor gereguleerde (kleine) bedrijven. De kosten van die maatregelen worden gedeeltelijk gecompenseerd door belastingen op uitzonderlijke winsten van energieleveranciers, namelijk de solidariteitsbijdrage in verband met Verordening (EU) 2022/1854, de speciale heffing voor de waterbeheeronderneming en het inkomstenplafond voor elektriciteitsproducenten met buitensporige winsten. Rekening houdend met die inkomsten worden de nettobegrotingskosten van de steunmaatregelen in de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie geraamd op 2,0 % van het bbp in 2023¹¹. De maatregelen in 2023 lijken niet gericht te zijn op de kwetsbaarste huishoudens of bedrijven en houden de prijsprikkel om de vraag naar energie terug te dringen en de energie-efficiëntie te verhogen niet volledig in stand. Bijgevolg zijn er geen gerichte steunmaatregelen waarmee bij de beoordeling van de naleving van de Aanbeveling van de Raad van 12 juli 2022¹² rekening gehouden moet worden (tegenover maatregelen ten belope van 0,2 % van het bbp in 2022). De budgettaire kosten van tijdelijke bescherming van ontheemden uit Oekraïne zullen naar verwachting met 0,1 procentpunt van het bbp dalen ten opzichte van 2022. Tot slot zal het overheidssaldo voor 2023 naar verwachting profiteren van de geleidelijke afschaffing van de tijdelijke noodmaatregelen die verband houden met de COVID-19-crisis, die op 0,8 % van het bbp worden geraamd.

¹¹ Het cijfer geeft het niveau weer van de jaarlijkse begrotingskosten van de maatregelen, waaronder lopende ontvangsten en uitgaven en kapitaaluitgaven.

¹² Aanbeveling van de Raad van 12 juli 2022 over het nationale hervormingsprogramma 2022 van Slowakije en met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2022 van Slowakije (PB C 334 van 1.9.2022, blz. 205).

- (20) In zijn Aanbeveling van 12 juli 2022 heeft de Raad aanbevolen dat Slowakije actie onderneemt om er in 2023 voor te zorgen dat de groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven in overeenstemming is met een algemeen neutrale beleidskoers¹³, rekening houdend met de aanhoudende tijdelijke en gerichte steun aan huishoudens en bedrijven die het kwetsbaarst zijn voor stijgingen van de energieprijzen, en aan mensen die Oekraïne ontvluchten. Tegelijkertijd moet Slowakije klaarstaan om de lopende uitgaven aan te passen aan de veranderende situatie. Slowakije is ook aanbevolen te voorzien in meer overheidsinvesteringen voor de groene en de digitale transitie en voor energiezekerheid, met inachtneming van het REPowerEU-initiatief, onder meer door gebruik te maken van de faciliteit en andere Uniefondsen.

¹³ Op basis van de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie wordt de potentiële outputgroei op middellange termijn (tienjaarsgemiddelde) van Slowakije, die wordt gebruikt als maatstaf voor de begrotingskoers, geraamd op 12,0 % in nominale termen.

(21) Voor 2023 wordt in de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie uitgegaan van een expansieve begrotingskoers (-6,2 % van het bbp) bij een hoge inflatie. Dit volgt op een contractieve begrotingskoers in 2022 (1,3 % van het bbp). Verwacht wordt dat de groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven (ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde) in 2023 aan de begrotingskoers een expansieve bijdrage van 4,4 % van het bbp zal leveren. Dit omvat de lagere kosten van de gerichte steunmaatregelen voor huishoudens en bedrijven die het meest kwetsbaar zijn voor stijgingen van de energieprijzen, ten belope van 0,2 % van het bbp. Hierbij is ook rekening gehouden met de lagere kosten voor het bieden van tijdelijke bescherming aan ontheemden uit Oekraïne (ten belope van 0,1 % van het bbp). De expansieve bijdrage van de nationaal gefinancierde netto primaire lopende uitgaven kan dus niet worden toegeschreven aan de gerichte steun aan huishoudens en bedrijven die het kwetsbaarst zijn voor stijgingen van de energieprijzen, en aan mensen die Oekraïne ontvluchten. De expansieve groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven (ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde) wordt aangedreven door niet-gerichte energiemaatregelen, permanente loonstijgingen voor zorgverleners en de verlaging van de tarieven van de belasting over de toegevoegde waarde (btw-tarieven) in de sectoren levensmiddelen en recreatie. Kortom, de verwachte groei van nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven is niet in overeenstemming met de Aanbeveling van de Raad van 12 juli 2022. De met subsidies uit de faciliteit en andere Uniefondsen gefinancierde uitgaven zullen in 2023 naar verwachting 2,8 % van het bbp bedragen, terwijl nationaal gefinancierde investeringen naar verwachting een expansieve bijdrage aan de begrotingskoers van 0,1 procentpunt zullen leveren¹⁴. Slowakije is daarom van plan om via de faciliteit en andere Uniefondsen aanvullende investeringen te financieren, en zal naar verwachting de nationaal gefinancierde investeringen in stand houden¹⁵. Het land is van plan overheidsinvesteringen voor de groene en de digitale transitie en voor energiezekerheid te financieren, zoals de nationale strategie voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie, om de flexibiliteit te vergroten, termijnen voor de aankoop van diensten te verkorten en hierbij een grotere verscheidenheid aan leveranciers te betrekken, waaronder kleine en middelgrote ondernemingen.

¹⁴ Verwacht wordt dat andere nationaal gefinancierde kapitaaluitgaven een expansieve bijdrage van 0,1 procentpunt van het bbp zullen leveren.

¹⁵ De met subsidies in het kader van de faciliteit en andere Uniefondsen gefinancierde uitgaven bedroegen 0,0 % van het bbp in 2023, terwijl de nationaal gefinancierde investeringen een expansieve bijdrage aan de begrotingskoers van 1,3 procentpunten leverden. Verwacht wordt dat andere nationaal gefinancierde kapitaaluitgaven een expansieve bijdrage van 0,1 procentpunt van het bbp zullen leveren.

- (22) Volgens het stabiliteitsprogramma 2023 wordt verwacht dat het overheidstekort in 2024 zal dalen tot 4,7 % van het bbp. De afname in 2024 wijst voornamelijk op de uitfasering van maatregelen die de economische en sociale gevolgen van de stijging van de energieprijzen verzachten. Volgens het stabiliteitsprogramma 2023 zal de overheidsschuldquote eind 2024 naar verwachting stijgen tot 59,3 %. Op basis van de op de afsluitdatum van de prognose bekende beleidsmaatregelen wordt in de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie uitgegaan van een overheidstekort van 4,8 % van het bbp in 2024. Dit is in overeenstemming met het in het stabiliteitsprogramma 2023 voorspelde tekort. In de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie wordt uitgegaan van een vergelijkbare overheidsschuldquote van 58,7 % eind 2024.
- (23) Het stabiliteitsprogramma 2023 voorziet in de geleidelijke afschaffing van alle energiesteunmaatregelen in 2024. De Commissie gaat ook uit van de volledige uitfasering van de energiesteunmaatregelen in 2024. Dit is gebaseerd op de veronderstelling dat de energieprijzen niet opnieuw zullen stijgen.

(24) Verordening (EG) nr. 1466/97 roept op tot een jaarlijkse verbetering van het structurele begrotingssaldo in de richting van de begrotingsdoelstelling op middellange termijn met 0,5 % van het bbp als benchmark¹⁶. Rekening houdend met overwegingen inzake budgettaire houdbaarheid en de noodzaak om het tekort terug te dringen tot onder de in het Verdrag vastgestelde referentiewaarde van 3 % van het bbp, zou volgens de Commissie een verbetering van het structurele saldo met ten minste 0,7 % van het bbp voor 2024 passend zijn. Om een dergelijke verbetering te bewerkstelligen, mag de groei van de nationaal gefinancierde netto primaire uitgaven¹⁷ in 2024 volgens de methode van de Commissie niet meer dan 5,7 % bedragen, zoals in deze aanbeveling tot uiting komt. Dit zal ook bijdragen tot een vermindering van de kerninflatie, die ver boven het gemiddelde van de eurozone ligt en die, indien zij aanhoudt, tot een verlies aan concurrentievermogen kan leiden, en tot een versterking van de externe positie. Tegelijkertijd moeten de resterende energie-steunmaatregelen (die momenteel door de Commissie worden geraamd op 2 % van het bbp in 2023) geleidelijk worden afgeschaft, indien de ontwikkelingen op de energiemarkt dit toelaten en te beginnen bij de minst gerichte maatregelen, en moeten de daarmee samenhangende besparingen worden gebruikt om het overheidstekort terug te dringen. Volgens de ramingen van de Commissie zou dat leiden tot een groei van de netto primaire uitgaven die onder het aanbevolen maximale groeipercentage voor 2024 ligt. Bovendien is volgens de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie de groei van de nationaal gefinancierde netto primaire lopende uitgaven in 2023 niet in overeenstemming met Aanbeveling van de Raad van 12 juli 2022. Indien dit wordt bevestigd, zou een lagere groei van de netto primaire uitgaven in 2024 passend zijn.

¹⁶ Artikel 5 van Verordening (EG) nr. 1466/97 vereist ook een aanpassing van meer dan 0,5 % van het bbp voor lidstaten met een overheidsschuld van meer dan 60 % van het bbp of met meer aantoonbare risico's voor de houdbaarheid van de schuldsituatie.

¹⁷ Netto primaire uitgaven worden gedefinieerd als nationaal gefinancierde uitgaven ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde en exclusief rente-uitgaven en conjuncturele werkloosheidsuitgaven.

- (25) Bij ongewijzigd beleid wordt in de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie uitgegaan van een groei van de nationaal gefinancierde netto primaire uitgaven met 2,5 % in 2024, wat lager is dan het aanbevolen groeipercentage. De in de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie verwachte aanpassing is kleiner dan de besparingen door de volledige uitfasering van energiesteunmaatregelen, vanwege permanente uitgavenmaatregelen zoals een hogere beloning van overheids personeel, het gezinspakket met onder meer een fiscale bonus en hogere kinderbijslag, alsmede de invoering van een ouderschapstoelage in het kader van de pensioenhervorming.
- (26) Volgens het stabiliteitsprogramma 2023 zullen de overheidsinvesteringen naar verwachting afnemen van 5,1 % van het bbp in 2023 tot 4,0 % van het bbp in 2024. De lagere investeringen weerspiegelen de lagere door de Unie gefinancierde investeringen, namelijk via het structuurfonds. Het stabiliteitsprogramma 2023 heeft betrekking op hervormingen en investeringen die naar verwachting zullen bijdragen tot budgettaire houdbaarheid en duurzame en inclusieve groei. Deze omvatten een onlangs goedgekeurde hervorming waarbij uitgavenmaxima en een pensioenhervorming worden ingevoerd, die ook deel uitmaken van het herstel- en veerkrachtplan.
- (27) Het stabiliteitsprogramma 2023 schetst een begrotingstraject op middellange termijn tot 2026. Volgens de overheidsdoelstellingen in het stabiliteitsprogramma 2023 zal het tekort in 2025 3,2 % van het bbp bedragen en in 2026 2,2 %. Er wordt dus verwacht dat het overheidstekort in 2026 onder de referentiewaarde van 3 % van het bbp zal uitkomen.

(28) Het belastingstelsel van Slowakije biedt hervormingsmogelijkheden om de economische efficiëntie te verbeteren, de milieuduurzaamheid en de budgettaire houdbaarheid te bevorderen en te zorgen voor meer rechtvaardigheid. In vergelijking met andere lidstaten is de belastingdruk op arbeid met name hoog voor mensen met een laag inkomen. De milieu- en eigendomsbelasting wordt daarentegen niet volledig benut. Het veranderen van de belastingmix zou kunnen zorgen voor meer groei en voor het bevorderen van de groene transitie en milieuduurzaamheid. Ondanks de hoge energie-intensiteit van de economie, bedroegen de inkomsten uit milieubelastingen 2,5 % in 2021, wat dicht bij het Uniegemiddelde ligt. Milieuheffingen in verband met afvalbeheer en luchtverontreiniging bevorderen het efficiënte gebruik van middelen onvoldoende en zorgen niet voor lagere kosten voor het milieu en de maatschappij. Milieubelastingen en -heffingen worden niet geïndexeerd, waardoor de groene inkomsten in de loop der tijd lager worden. De wegebelaasting en de tarieven voor voertuigregistratie zijn onvoldoende afgestemd op de emissie-intensiteit. In totaal bedraagt het aandeel van de vervoersbelasting in de totale belastinginkomsten slechts 0,58 % (het Uniegemiddelde is 1 %). Wat betreft eigendomsbelasting waren de inkomsten uit periodieke belastingen op onroerend goed in 2021 relatief laag (0,5 % van het bbp vergeleken met het Uniegemiddelde van 1,2 %). Slowakije heeft op dit moment onvoldoende gegevens om de grondslag van de eigendomsbelasting te kunnen actualiseren en indexeren in overeenstemming met de marktwaarden, hoewel de aanhoudend grote vraag naar huisvesting en de daarmee samenhangende sterke stijging van de huizenprijzen hierdoor ook deels zouden kunnen worden gematigd. Bovendien kunnen de verdere vereenvoudiging van de belastingen en de verbetering van de naleving zorgen voor hogere overheidsinkomsten en daarmee de budgettaire houdbaarheid ondersteunen en zorgen voor meer rechtvaardigheid. In 2020 heeft het btw-nalevingsverschil in Slowakije zijn dalende tendens voortgezet. Het is gedaald van 15 % in 2019 naar 13,9 % van de totale verwachte btw-inkomsten in 2020, maar ligt nog altijd boven het Uniegemiddelde (9,1 %). Verdere verbeteringen bij de belastingautoriteit, zoals elektronische facturatie, vooraf ingevulde belastingaangiften en meer digitalisering, zouden kunnen helpen de lekken in het belastingstelsel verder te dichten.

- (29) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt b), van Verordening (EU) 2021/241 en criterium 2.2 van bijlage V bij die verordening bevat het herstel- en veerkrachtplan een uitgebreide reeks elkaar versterkende hervormingen en investeringen die uiterlijk in 2026 moeten zijn uitgevoerd. Slowakije is tot dusver goed op weg met de uitvoering van zijn herstel- en veerkrachtplan, maar staat wel voor een aantal uitdagingen. Slowakije heeft twee betalingsaanvragen ingediend, die overeenkomen met 30 mijlpalen en streefdoelen in het plan en resulteren in een totale uitbetaling van 1,11 miljard EUR. Slowakije behoort tot de lidstaten die het snelst vorderingen maken met de uitvoering van hun herstel- en veerkrachtplan, maar gezien de mogelijke tegenwind door knelpunten in de administratieve capaciteit en de noodzaak werk te maken van de aanvullende maatregelen in het REPowerEU-hoofdstuk dat deel uitmaakt van het op 26 april 2023 ingediende gewijzigde plan, moet sterker de nadruk worden gelegd op de uitvoering ervan. De opname van het nieuwe REPowerEU-hoofdstuk in het herstel- en veerkrachtplan maakt de financiering mogelijk van aanvullende hervormingen en investeringen ter ondersteuning van de strategische doelstellingen van Slowakije op het gebied van energie en de groene transitie. De systematische en doeltreffende betrokkenheid van lokale en regionale autoriteiten, sociale partners en andere relevante belanghebbenden blijft belangrijk voor de succesvolle uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, alsook ander economisch en werk-gelegenheidsbeleid dat verder gaat dan dat plan, om te zorgen voor een breed gedragen verantwoordelijkheid voor de algehele beleidsagenda.
- (30) De Commissie heeft alle programmeringsdocumenten voor het cohesiebeleid van Slowakije in 2022 goedgekeurd. Het is van cruciaal belang om de cohesiebeidsprogramma's in aanvulling op en in synergie met het herstel- en veerkrachtplan, met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk, snel uit te voeren om de groene en de digitale transitie te verwezenlijken, de economische en sociale veerkracht te vergroten en een evenwichtige territoriale ontwikkeling in Slowakije tot stand te brengen.

- (31) Naast de economische en sociale uitdagingen die in het herstel- en veerkrachtplan en in de programma's van het cohesiebeleid aan bod komen, wordt Slowakije geconfronteerd met een aantal extra uitdagingen in verband met energie en de groene transitie.
- (32) De vooruitgang van Slowakije bij de vermindering van nettobroeikasgasemissies is de afgelopen jaren grotendeels gestagneerd. Het land blijft een structureel energie-intensieve economie en zeer afhankelijk van de invoer van fossiele brandstoffen. De primaire energie-intensiteit van Slowakije lag in 2020 ongeveer 80 % boven het Uniegemiddelde, terwijl het eindenergieverbruik in Slowakije tussen 2015 en 2021 met 13,5 % is gestegen. Slowakije heeft in 2022 enige vooruitgang geboekt bij de diversificatie van de energie-invoer, maar er zijn onvoldoende gasbesparingsmaatregelen ingezet. Het aardgasverbruik van Slowakije is in de periode tussen augustus 2022 en maart 2023 met 1 %¹⁸ gedaald ten opzichte van het gemiddelde gasverbruik in dezelfde periode in de voorgaande vijf jaar, ruim onder het reductiestreefdoel van 15 % dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2022/1369 van de Raad¹⁹. Slowakije wordt op grond van Verordening (EU) 2023/706 van de Raad²⁰ aangemoedigd zich tot 31 maart 2024 meer in te spannen om de gasvraag tijdelijk te verminderen. Het aandeel van de invoer van aardgas uit Rusland is sinds de zomer van 2022 teruggebracht van 85 % tot ongeveer 50 %. Hoewel de hervormingen in het herstel- en veerkrachtplan hebben geleid tot een aanzienlijke toename van de beschikbare capaciteit voor de aansluiting van hernieuwbare energiebronnen op het net in Slowakije, is slechts een klein deel van de vrije capaciteit gebruikt om nieuwe hernieuwbare installaties aan te sluiten. Een sneller groeiende energievoorziening uit hernieuwbare bronnen zou Slowakije helpen klimaatdoelstellingen te behalen en het land minder afhankelijk maken van de invoer van fossiele brandstoffen (waaronder uit Rusland), en het risico op energiarmsheid door volatiele energieprijzen verkleinen. De cumulatieve geïnstalleerde capaciteit van zonne- en windenergie bedroeg ongeveer 7 % van de totale geïnstalleerde capaciteit in 2022, het op één na laagste niveau in de Unie.

¹⁸ Eurostat is momenteel bezig de gegevens voor Slowakije te valideren.

¹⁹ Verordening (EU) 2022/1369 van de Raad van 5 augustus 2022 inzake gecoördineerde maatregelen ter reductie van de gasvraag (PB L 206 van 8.8.2022, blz. 1).

²⁰ Verordening (EU) 2023/706 van de Raad van 30 maart 2023 tot wijziging van Verordening (EU) 2022/1369 wat betreft de verlenging van de vraagreductieperiode voor gasvraag-reductiemaatregelen en de versterking van de rapportage en monitoring van de uitvoering van die maatregelen (PB L 93 van 31.3.2023, blz. 1).

(33) Slowakije heeft als onderdeel van zijn herstel- en veerkrachtplan in 2022 hervormingen doorgevoerd op het gebied van marktontwerp en steun voor hernieuwbare energie, maar verdere maatregelen zouden een snellere uitrol van hernieuwbare energie mogelijk maken, met name voor wind, zon, geothermische energie, biomethaan en waterstof. Zo zou Slowakije de administratieve en vergunningsprocedures kunnen vereenvoudigen, onder meer door administratieve éénloketsystemen en "go-to"-gebieden voor hernieuwbare energie op te zetten. Slowakije zou er baat bij hebben de procedures voor toegang tot het net voor hernieuwbare energie efficiënter te maken, met name door het systeem voor capaciteits-reservering te hervormen, de netaansluiting minder administratief omslachtig te maken en de tarieven voor netaansluiting te herzien, overeenkomstig de Uniebenchmarks en de beste praktijken. Om het toenemende volume van fluctuerende hernieuwbare energiebronnen op te vangen, beschikt Slowakije over grote mogelijkheden om het elektriciteitsnet te moderniseren (zowel wat transmissie als wat distributie betreft), nieuwe opslagfaciliteiten voor elektriciteit te bouwen en verder te gaan met de totstandbrenging van het regelgevingskader voor hernieuwbare waterstof. Verdere vooruitgang bij de ontwikkeling van geothermische energie en biomethaan zou ervoor kunnen zorgen dat deze aardgas kunnen vervangen, dat op grote schaal wordt gebruikt als energiebron in stadsverwarmingssystemen, waar de uitrol van hernieuwbare warmtebronnen onderontwikkeld blijft.

(34) Hoewel Slowakije vooruitgang boekt wat de energie-efficiëntie van woongebouwen betreft als gevolg van ambitieuze investeringen uit de faciliteit en het Cohesiefonds, zijn meer inspanningen nodig, met name voor grondige renovaties van openbare en particuliere niet voor bewoning bestemde gebouwen, samen met renovatiemaatregelen gericht op energiearmoede en kwetsbare huishoudens. Slowakije zou baat hebben bij het aanpakken van verschillende knelpunten om de renovatie van gebouwen te versnellen en meer particuliere investeringen aan te trekken, namelijk door: i) renovatieregelingen aan te passen; ii) technische bijstand te verlenen; iii) het éénloketsysteem te ontwikkelen; iv) relevante energiegegevens over openbare gebouwen te verzamelen om de investeringen te helpen prioriteren; en v) de coördinatie tussen verschillende overheidsinstanties en financieringsprogramma's te verbeteren. Er zijn extra inspanningen nodig om energiearmoede structureel aan te pakken, met name via specifieke regelingen voor woningrenovatie en technische en administratieve bijstand die is afgestemd op de behoeften van kwetsbare huishoudens, in combinatie met hervormingen en investeringen in sociale huisvesting. Slowakije moet zijn ambitie voor het verlagen van broeikasgasemissies en het verhogen van de streefdoelen voor hernieuwbare energiebronnen en energie-efficiëntie verder opvoeren om te voldoen aan de Fit for 55-doelstellingen.

- (35) Het tekort aan arbeidskrachten en vaardigheden in sectoren en beroepen die van essentieel belang zijn voor de groene transitie, met inbegrip van productie, uitrol en onderhoud van nettonultechnologieën, leidt tot knelpunten in de transitie naar een nettonuleconomie. Hoogwaardige onderwijs- en opleidingsstelsels die inspelen op veranderende behoeften op de arbeidsmarkt en gerichte bij- en omscholingsmaatregelen zijn van cruciaal belang om tekorten aan vaardigheden aan te pakken en arbeidsintegratie en -verschuivingen te bevorderen. Om het onbenutte arbeidsaanbod te ontsluiten, moeten die maatregelen toegankelijk zijn, met name voor de personen voor wie en in de sectoren en regio's waarvoor de gevolgen van de groene transitie het grootst zijn. Slowakije heeft binnen de Unie een van de hoogste percentages werknemers in de automobielenindustrie en de staalindustrie, sectoren die sterk worden beïnvloed door de groene transitie. Tegelijkertijd werden in 2022 tekorten aan arbeidskrachten gemeld voor 24 beroepen die groene vaardigheden vereisen, waaronder isolatietechnici, loodgieters en pijpfitters, en elektriciens in de bouw en aanverwante sectoren. Dit vraagt om doeltreffende beleidsinstrumenten om de groene transitie in een breed scala van sectoren te versnellen, waarbij rechtvaardigheid gewaarborgd wordt.
- (36) In het licht van de beoordeling door de Commissie heeft de Raad het stabiliteitsprogramma 2023 onderzocht, en zijn advies²¹ daarover is in aanbeveling 1 weergegeven.

²¹ Op grond van artikel 5, lid 2, van Verordening (EG) nr. 1466/97.

(37) Aangezien de economieën van de lidstaten van de eurozone in hoge mate met elkaar zijn verweven en zij collectief bijdragen aan de werking van de economische en monetaire unie, heeft de Raad de lidstaten van de eurozone aanbevolen actie te ondernemen, onder meer via hun herstel- en veerkrachtplannen, teneinde i) de houdbaarheid van de schuld in stand te houden en af te zien van generieke steun voor de geaggregeerde vraag in 2023, de genomen begrotingsmaatregelen om de impact van de hoge energieprijzen te verlichten doelgerichter te maken en na te denken over passende manieren om de steun af te bouwen naarmate de druk van de energieprijzen afneemt; ii) een hoog niveau van overheidsinvesteringen te handhaven en particuliere investeringen te bevorderen om de groene en de digitale transitie te ondersteunen; iii) loonontwikkelingen te ondersteunen die het verlies aan koopkracht verzachten en tegelijkertijd tweederonde-effecten op de inflatie te beperken, actief arbeidsmarktbeleid verder te verbeteren en tekorten aan vaardigheden tegen te gaan; iv) het ondernemingsklimaat te verbeteren en ervoor te zorgen dat energiesteun aan bedrijven kosteneffectief en tijdelijk is, en gericht is op levensvatbare ondernemingen en stimulansen voor de groene transitie handhaaft; en v) de macrofinanciële stabiliteit in stand te houden en risico's te monitoren en tegelijkertijd te blijven werken aan de voltooiing van de bankenunie. Voor Slowakije dragen de aanbevelingen 1, 2 en 3 bij tot de uitvoering van de eerste, de tweede, de derde en de vijfde aanbeveling in de Aanbeveling van 2023 over de eurozone,

BEVEELT AAN dat Slowakije in 2023 en 2024 de volgende acties onderneemt:

1. Zo spoedig mogelijk in 2023 en 2024 de geldende noodsteunmaatregelen voor energie afbouwen, met gebruikmaking van de daarmee samenhangende besparingen om het overheidstekort terug te dringen. Indien hernieuwde stijgingen van de energieprijzen nieuwe of voortgezette steunmaatregelen vereisen, ervoor zorgen dat dergelijke steunmaatregelen gericht zijn op de bescherming van kwetsbare huishoudens en bedrijven, budgettair haalbaar zijn, en stimulansen voor energiebesparing behouden.

Zorgen voor een prudent begrotingsbeleid, met name door de nominale stijging van de nationaal gefinancierde netto primaire uitgaven in 2024 te beperken tot maximaal 5,7 %²².

Nationaal gefinancierde overheidsinvesteringen in stand houden en zorgen voor een doeltreffende absorptie van subsidies uit de faciliteit en andere Uniefondsen, met name om de groene en de digitale transitie te bevorderen.

Voor de periode na 2024 blijven streven naar een begrotingsstrategie op middellange termijn van geleidelijke en duurzame consolidatie, in combinatie met investeringen en hervormingen die bevorderlijk zijn voor een hogere duurzame groei, teneinde een prudente begrotingssituatie op middellange termijn tot stand te brengen.

De belastingmix efficiënter maken en ervoor zorgen dat deze meer steun biedt aan inclusieve en duurzame groei, onder andere door het potentieel van milieu- en eigendomsbelasting optimaal te benutten. De belastingnaleving blijven verbeteren, onder andere door de belastingautoriteit verder te digitaliseren.

De risico's in verband met de schulden van huishoudens verminderen door het woningaanbod en de uitbreiding van de huurmarkt te ondersteunen.

²² Dit komt naar schatting overeen met een jaarlijkse verbetering van het structurele begrotingssaldo met ten minste 0,7 % van het bbp voor 2024, zoals beschreven in overweging 24.

2. Het momentum in de gestage uitvoering van zijn herstel- en veerkrachtplan behouden en, na de recente indiening van het addendum, met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk, snel van start gaan met de uitvoering van de bijbehorende maatregelen. Voortgaan met de snelle uitvoering van de programma's van het cohesiebeleid, in nauwe complementariteit en synergie met het herstel- en veerkrachtplan.

3. De economie minder afhankelijk maken van fossiele brandstoffen, met name aardgas voor industrie en verwarming, en de invoer van fossiele brandstoffen diversifiëren. De uitrol van hernieuwbare energie versnellen, met name voor wind, zon, geothermische energie en hernieuwbare gassen, overeenkomstig de relevante duurzaamheidscriteria. De administratieve en vergunningsprocedures voor de inzet van hernieuwbare energie vereenvoudigen, onder meer door de oprichting van éénloketsystemen en "go-to"-gebieden. Het elektriciteitsnet moderniseren en de procedures voor de aansluiting van hernieuwbare energiebronnen op het net efficiënter en minder belastend maken. Grondige renovaties van openbare en particuliere gebouwen versnellen en stimuleren, energiearmoede aanpakken door woningrenovatie voor huishoudens met een laag inkomen en beleidsinspanningen die gericht zijn op het voorzien in en verwerven van vaardigheden en competenties die nodig zijn voor de groene transitie opvoeren.

Gedaan te Brussel,

Voor de Raad

De voorzitter
